

Орехова Альвіна Іванівна,
*д.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування,
Сумський національний аграрний університет,
м. Суми, Україна*

ВПЛИВ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ БУХГАЛТЕРА ТА АУДИТОРА НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ПІДПРИЄМСТВА

Професія бухгалтера сьогодні зазнає істотних змін, спрямовані на цілі, заради яких проводиться обліковий процес, створюється відповідне нормативно-правове регулювання, яким необхідно керуватися в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності. Вимоги до морально-етичних якостей працівників облікового напрямку, їх поведінка і культура професійної діяльності закладені в такому понятті як «професійна етика». Для бухгалтерів така етика особливо важлива, оскільки її норми визначають мету бухгалтерської професії і багато в чому сприяють досягненню належної ефективності, а також задоволення вимог інтересів суспільства і країни в цілому. Вимоги професійної етики виходять з потреби управління взаємовідносинами осіб, що мають відношення до тієї чи іншої професії і обумовлені розумінням виробленої практики поведінки представників професійного бухгалтерського співтовариства.

Бухгалтер, з точки зору бізнесу, є найманим працівником, а тому його поведінка та інтереси повинні диктуватися цілями і інтересами бізнесу. Перебуваючи в курсі всієї фінансово-господарської діяльності, бухгалтер повинен не тільки грамотно вести облік, вирішувати неймовірно складні завдання бухгалтерського та податкового обліку, трудового та цивільного права, а й пропонувати керівнику найприйнятніші варіанти їх вирішення, враховуючи особливості організаційно-правової форми та видів діяльності підприємства.

У процесі здійснення професійної діяльності бухгалтер часто стикається з конфліктом інтересів або моральними конфліктами, які пов'язаний з необхідністю вирішення моральної проблеми, зумовленої обставинами життя і професійної діяльності, які змушують віддати перевагу одній моральній цінності над іншою. Рішенням може стати використання затверджених нормативів, що регулюють етичну поведінку бухгалтерів.

На міжнародному рівні деонтологічні правила поведінки бухгалтерів (принципи професійної етики) закріплені в Кодексі етики професійних бухгалтерів [3]. Кодекс етики професійних бухгалтерів є ключовим документом, основним призначенням якого є встановлення єдиних етичних вимог до професійних бухгалтерів та аудиторів на міжнародному рівні. У відповідності до Кодексу, діючи в інтересах суспільства, професійний бухгалтер повинен дотримуватись наступних фундаментальних принципів, а саме: чесності, об'єктивності, професійної компетентності та належної ретельності, конфіденційності та професійної поведінки.

Для встановлення єдиних підходів та професійних вимог Радою міжнародної федерації бухгалтерів створено постійно діючий комітет з питань освіти для розробки інформаційних документів та стандартів з питань освіти. Міжнародні стандарти освіти для професійних бухгалтерів встановлюють основні елементи програми та мають потенціал для розробки національних положень. В Концептуальних основах міжнародних положень з освіти зазначено, що основною метою міжнародної федерації бухгалтерів є «розвиток у світовому масштабі та підвищення на основі гармонізації стандартів авторитету бухгалтерської професії, яка була б спроможна надавати послуги незмінно високої якості в інтересах суспільства». Основні елементи професійної етики бухгалтера встановлені міжнародним стандартом освіти – МСО 4 «Професійні цінності, етика та становлення» [2].

Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [1] пов'язаний з імплементацією Кодексу етики професійних бухгалтерів. Так, у статті 8 Закону зазначено, що аудитори та суб'єкти аудиторської діяльності зобов'язані при наданні аудиторських послуг забезпечити етичну професійну поведінку із дотриманням пріоритету суспільних інтересів, загальних норм моралі, принципів незалежності та об'єктивності, професійної компетентності, конфіденційності та професійної таємниці. А в ст. 10-12 детально роз'яснено сутність етичних принципів незалежності (об'єктивності) та конфіденційності. Окремо розглянуті обставини загроз порушення етичних принципів, вимоги до ротації керівних кадрів, розміру гонорару аудитора тощо, що повністю відповідає міжнародним вимогам і практиці розвинених раїн світу.

Таким чином, професійна етика - це одна з необхідних умов сталого розвитку, що має на увазі здатність систем продовжувати функціонувати і розвиватися протягом тривалого часу. Етичні проблеми повсякденно зустрічаються на професійному шляху бухгалтера і аудитора. Їх потрібно вирішувати гідно, а для цього необхідно знати норми професійної поведінки, готувати себе до їх неухильного дотримання. Діючи в інтересах суспільства, бухгалтери та аудитори повинні бути вірними принципам і цілям своєї професії та дотримуватися вимог Кодексу етики професійних бухгалтерів. Порушення етичних правил представниками професій є наслідком недовіри до фінансової звітності, що призводить до втрати чи зниження рівня економічної безпеки. А отже, професійна етика бухгалтера та аудитора безпосередньо пов'язана із забезпеченням економічної безпеки підприємства, так як мінімізує виникнення внутрішніх загроз на шляху підвищення конкурентоспроможності підприємства і сприяє стабільному функціонуванню господарюючого суб'єкта.

Список використаних джерел

1. *Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
2. *Handbook of international education pronouncements.* URL: <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/Handbook-of-International-Education-Standards-2019.pdf>
3. *International Code of Ethics for Professional Accountants.* URL: <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IESBA-Handbook-Code-of-Ethics-2018.pdf>